

Selska 112c, 10000 Zagreb
t +385 (0)1 457 23 98
f +385 (0)1 457 23 99
e-mail: kontakt@documenta.hr
www.documenta.hr

Regionalna studijska putovanja na mjesta sjećanja - program -

Program podupiru

Robert Bosch **Stiftung**

B | T | D
The Balkan Trust for
Democracy

REGIONALNA STUDIJSKA PUTOVANJA NA MJESTA SJEĆANJA

Jasenovac - Donja Gradina - Mrakovica

29. rujna 2012.

08.00	<i>Polazak s Autobusnog kolodvora, peron 503</i>
09.30	<p>1. Spomen-područje Jasenovac</p> <p>Koncentracioni logor Jasenovac bio je mjesto zatočenja, prisilnog rada i likvidacija, u prvom redu srpskog pravoslavnog stanovništva koje je, u cilju stvaranja čistog etničkog teritorija, trebalo potpuno iskorišteno s područja Nezavisne Države Hrvatske, kao i Židove i Rome, rasnim zakonima diskriminirano stanovništvo. U logoru je stradao i znatan broj Hrvata - komunista i antifašista, pripadnika Narodno – oslobodilačke vojske Hrvatske, kao i članova njihovih obitelji i drugih protivnika ustaškog režima.</p> <p>Spomen područje Jasenovac s Memorijalnim muzejom, osnovano je 1968. na prijedlog Saveza udruženja boraca Narodnooslobodilačkog rata Socijalističke Republike Hrvatske «radi očuvanja trajne uspomene na žrtve fašističkog terora i borce Narodnooslobodilačkog rata stradale u Drugom svjetskom ratu u koncentracijskim logorima Jasenovac i Stara Gradiška, kao i radi očuvanja tekovina antifašizma».</p> <p>govori: Ivo Pejaković, kustos u JUSP Jasenovac</p>
12.00	<p>2. Spomen-područje Donja Gradina</p> <p>Prvu masovnu likvidaciju zatočenika u Donjoj Gradini, na desnoj obali rijeke Save, obavio je u siječnju 1942., Stanko-Staniša Vasilj, ustaški natporučnik 1. bojne Ustaškog obrambenog sdruga u Jasenovcu.</p> <p>Stalnu sponu između Donje Gradine i logora III Ciglana u Jasenovcu činila je skela kojom su zatočenici prevoženi na Gradinu. Od početka 1942. pa do posljednjeg dana postojanja logora III Ciglana, masovne likvidacije zatočenika događale su se u Donjoj Gradini. Na devet grobnih polja nalazi se 105 masovnih grobnica ukupne površine od 10.130 m². Naknadno su pronađene još 22 masovne grobnice kojih površina nije još utvrđena.</p> <p>Društvenim dogovorom o osnivanju, održavanju, korištenju, izgradnji i upravljanju Spomen područjem Jasenovac, 1983., Donja Gradina uključena je u jedinstveno Spomen područje Jasenovac. Do 1991. jedinstveno Spomen područje Jasenovac, raspadom SFRJ podijeljeno je geografski i administrativno na dvije samostalne institucije: Spomen područje Jasenovac u Republici Hrvatskoj i Spomen-područje Donja Gradina u Bosni i Hercegovini.</p> <p>govori: Dejan Motl, kustos u JUSP Donja Gradina</p>
14.30	ručak

15.30	<p>3. Memorijalni kompleks Mrakovica, Kozara</p> <p>Kozara je planinsko područje u sjevero-zapadnoj Bosni i Hercegovini koje je odigralo ključnu ulogu u razvoju partizanskog pokreta otpora za vrijeme Drugog svjetskog rata. Nekoliko mjeseci nakon što su njemačke snage okupirale Jugoslaviju 1941. godine, na Kozari je organiziran partizanski ustanak protiv okupacijskih snaga. Ipak, ovo mjesto se danas najviše pamti po događajima iz ljeta 1942. kada su okupacijske snage pokrenule ofanzivu koja je imala za cilj ugušiti partizanski ustanak. Deseci tisuća ljudi su poginuli u napadu njemačkih snaga i njihovih saveznika, a veliki broj preživjelih je deportiran u logore Jasenovac i Stara Gradiška.</p> <p>Muzej "Kozara u NOB-u" je izgrađen 1974. godine kao dio memorijalnog kompleksa na Mrakovici koji je projektirao Dušan Džamonja. U neposrednoj blizini muzeja su Memorijalni zid, na kojem se nalazi oko 10.000 imena partizana poginulih na Kozari, i monumentalni spomenik koji simbolizira stradanje preko 35.000 ljudi s Kozare, među kojima i 11.000 djece. Muzejska postavka "Kozara u Narodnooslobodilačkoj borbi" je otvorena 1982. godine sa središnjom temom partizanske borbe i stradanja partizanskih vojnika i civila na Kozari tijekom ljeta 1942. godine. Za vrijeme rata 1990-ih u BiH, cijeli memorijalni kompleks na Mrakovici je bio zapušten i djelomično devastiran, uključujući i Muzej "Kozara u NOB-u".</p> <p>Govori: Nataša Mataušić, Hrvatski povijesni muzej</p>
20.00	<i>Povratak na Autobusni kolodvor</i>